

MINISTER ŚRODOWISKA

Warszawa, dnia 19 maja 2016 r.

DLP-III.4102.145.2015.RS

DECYZJA

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23) w związku z art. 12 ust. 1 oraz 15 ust. 1 pkt 27 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, z późn. zm.), po rozpoznaniu odwołania Fundacji Bieg Rzeźnika z siedzibą w Gliwicach z 20 kwietnia 2014 r. od decyzji dyrektora Bieszczadzkiego Parku Narodowego w przedmiocie zezwolenia na przeprowadzenie na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego cyklu imprez rekreacyjno-sportowych:

- 1) Bieg Rzeźnika Ultra dnia 22 maja 2016 r.;
- 2) Bieg Rzeźnika na Raty dnia 24 maja 2016 r.;
- 3) Bieg Rzeźnika dnia 27 maja 2016 r.

UTRZYMUJĘ W MOCY DECYZJĘ DYREKTORA BIESZCZADZKIEGO PARKU NARODOWEGO Z DNIA 12 KWIECZNIA 2016 ROKU

ZNAK: U-052-05/16:

Uzasadnienie

W art. 4 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody (dalej także jako Ustawa) ustawodawca wyraźnie wskazuje, że obowiązkiem organów administracji publicznej, osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych jest dbałość o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym. Norma ta zobowiązuje wszystkich do dbałości o przyrodę, gdyż w świetle Konstytucji, Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego (art. 5 Konstytucji). Szczególny nacisk położono na organy administracji publicznej, zobowiązując je do uwzględniania ochrony przyrody w swojej działalności niezależnie od działu gospodarki, którym się zajmują.

Ochronę przyrody realizuje się m.in. poprzez obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody (art. 3 pkt 2 Ustawy), w tym poprzez tworzenie parków narodowych (art. 6 ust. 1 pkt 1 Ustawy). Z treści art. 8 ust. 1 Ustawy, wynika, że park narodowy jest obszarem wyróżniającym się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi,

kulturowymi i edukacyjnymi (...), na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Zgodnie z art. 8 ust. 2 Ustawy park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów. Oznacza to, że wolą ustawodawcy tworzącego park narodowy, było dążenie do zachowania dla przyszłych pokoleń, wszelkich wartości wyróżniających z otoczenia obszar objęty najwyższą formą ochrony przyrody przewidzianą w krajowym systemie prawnym oraz odtworzenie zniekształconych (również działalnością człowieka) siedlisk, o których mowa w tym przepisie.

W celu niedopuszczenia do degradacji walorów przyrodniczych objętych ochroną, ustawodawca w art. 15 ust. 1 Ustawy, określił katalog zakazów obowiązujących w parkach narodowych. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 27 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody imprezy rekreacyjno-sportowe mogą być organizowane na obszarze parku narodowego wyłącznie po wyrażeniu na to zgody przez dyrektora parku narodowego przy zastrzeżeniu (art. 12 ust. 1 Ustawy), że obszar parku narodowego może być udostępniany w sposób, który nie wpłynie negatywnie na przyrodę w parku narodowym.

Fundacja Bieg Rzeźnika z Gliwic (dalej także jako Fundacja) wystąpiła do dyrektora Bieszczadzkiego Parku Narodowego (dalej także jako Park, BdPN) z wnioskiem o zgodę na przeprowadzenie biegów w terminach i trasami opisanymi we wniosku. Pismem z dnia 14 marca 2016 r. wnioskodawca uzupełnił swój wniosek poprzez uściślenie warunków biegów. Dyrektor parku wydał decyzję z dnia 12 kwietnia 2016 r., znak: U-052-05/16, po przeanalizowaniu złożonego wniosku pod kątem wpływu planowanej imprezy rekreacyjno-sportowej na przyrodę Bieszczadzkiego Parku Narodowego, po analizie przebiegu takiej samej imprezy w latach poprzednich oraz po zasięgnięciu opinii organu doradczego jakim jest Rada Naukowa BdPN.

Decyzja Dyrektora Bieszczadzkiego Parku Narodowego, została podjęta z uwzględnieniem trzech aspektów: względów społecznych, uwarunkowań ochrony przyrody oraz przesłanek ekonomicznych.

Misją Bieszczadzkiego Parku Narodowego jest umiejętne połączenie często sprzecznych ze sobą celów, jakimi są ochrona zasobów i procesów przyrodniczych i udostępnianie parku do zwiedzania m.in. w oparciu o wyznaczone szlaki piesze i ścieżki przyrodnicze. W Parku, gdzie prawie 70% obszaru objęte jest ochroną ścisłą, której celem jest ograniczenie antropopresji, powinno dominować zwiedzanie poznawcze, edukacyjne, służące obserwacji przyrody, odpoczynkowi w ciszy i spokoju. Takich warunków zwiedzania oczekuje większość turystów odwiedzających Park, dlatego środowiska turystyczne często krytykują organizację dużych imprez sportowych na terenie Parku. Dni majowe, gdy miałyby odbyć się impreza z cyklu Biegu Rzeźnika, to pełnia sezonu turystycznego. Turyści, którzy w tych dniach wyruszą na wędrowki górskie, oczekując spokoju i kontaktu z dziką przyrodą, będą zmuszeni wymijać się na wąskich ścieżkach z przebiegającymi lub przechodzącymi co chwilę zawodnikami prowadzącymi rywalizację sportową. Dla wielu turystów taka wycieczka po Parku będzie nie do zaakceptowania. Między innymi ze względów społecznych trasy Biegu Rzeźnika muszą zostać ograniczone do Smereka, Połoniny Wetlińskiej i Połoniny Caryńskiej. W dniach trwania Biegu, turyści będą mieć szansę uprawiania normalnej turystyki w grupie gór wokół Tarnicy,

na Wielkiej i Małej Rawce. W ten sposób zabezpieczamy częściowo interesy turystów przebywających w tym okresie w Gminie Lutowiska i w Gminie Cisna.

Aby zahamować niekorzystny wpływ ruchu turystycznego na zasoby i procesy przyrodnicze pracownicy Parku oraz naukowcy prowadzą od wielu lat badania dotyczące fauny, flory, gleb i podłoża geologicznego również pod kątem oddziaływania człowieka na te składowe ekosystemów. Bieszczadzki Park Narodowy od wielu lat prowadzi systematyczne badania dotyczące zmian na ścieżkach i w strefie otaczającej szlaki, zachodzące pod wpływem ok. 400 tysięcy turystów wędrujących w sezonie turystycznym (maj-październik) po szlakach w BdPN (dane za 2015 r.). W Bieszczadach, górach zbudowanych ze stosunkowo miękkich i nieodpornych skał osadowych o charakterystycznym uwarstwieniu (flisz karpacki) skala zniszczeń jest większa niż w górach zbudowanych z granitów, gnejsów czy wapieni. Rozdeptywanie powierzchni gruntu na szlakach turystycznych i niekontrolowane poszerzanie szlaków powodują erozję powierzchniowych warstw gleby, degradację cennych zbiorowisk roślinnych, niszczenie stanowisk rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt bezkręgowych. Odcinki szlaków na grzbietach pasm połoninowych przebiegają w strefach najwyższej koncentracji faunistycznych i florystycznych walorów wschodniokarpackich i wysokogórskich stąd też wymagają szczególnego nadzoru i ochrony. Należy przy tym zwrócić uwagę, że oddziaływanie na szlak i jego otoczenie przyrodnicze ma zupełnie inny charakter w przypadku turystów odbywających spokojną wędrowkę, niż w przypadku osób rywalizujących w zawodach sportowych. Z uwagi na większe tempo przemieszczania biegacze generalnie mniejszą uwagę zwracają na nawierzchnię szlaku i jego otoczenie. Na wąskich odcinkach szlaków, chcąc wyminąć osoby wędrujące wolniejszym tempem, przemieszczają się często poboczem ścieżki, co przyczynia się do poszerzania szlaków. Zjawiska te nasilają się szczególnie w okresach niepogody, kiedy rozmiękły grunt jest szczególnie podatny na erozję i wydeptywanie, a Bieg Rzeźnika odbywa się niezależnie od warunków pogodowych. Szkodę w przyrodzie wyrządzić jest bardzo łatwo, natomiast jej naprawa jest trudna, kosztowna i czasochłonna a często wręcz niemożliwa. Bieszczadzki Park Narodowy musi wykonywać wiele kosztownych zabiegów ochronnych w celu zachowania górskich gleb inicjalnych z cenną wysokogórską roślinnością i zwierzętami związanymi ze strefą subalpejskich ekosystemów. Nie chcąc zamykać gór, Park zachęca turystów do spokojnych wędrowek po wyznaczonych ścieżkach, gdzie instalowane są specjalne progi przeciwoerozyjne, bariery i siatki w miejscach rozdeptanych, gdzie wysadzone są rośliny regenerujące darń. Nie można też pominąć faktu, że w 2015 roku Bieg Rzeźnika Ultra został przeprowadzony z naruszeniem obowiązującego w Parku Zarządzenia nr 67/2014 Dyrektora Bieszczadzkiego Parku Narodowego z siedzibą w Ustrzykach Górnych z dnia 31.12.2014, w sprawie udostępniania Bieszczadzkiego Parku Narodowego w celach naukowych, edukacyjnych i turystycznych, załączniki nr 1 oraz nr 2 „Zasady udostępniania Bieszczadzkiego Parku Narodowego w celach edukacyjnych i turystycznych”. Ze względu na ochronę populacji ssaków roślinożernych i drapieżnych szlaki turystyczne w Parku są udostępnione do zwiedzania wyłącznie w porze dziennej. Elektroniczne czujniki ruchu zarejestrowały w dniu 31.05.2015 roku przemieszczanie się zawodników na szlaku w Parku w rejonie szczytu góry Krzemieniec w porze nocnej (godz. 2.00-4.00).

Urządzenia stosowane na ścieżkach, ażeby zahamować erozję gleb i zatrzymać procesy degradacji subalpejskich ekosystemów, stosowane są na znacznych odcinkach, a ich instalacja w terenie wymaga olbrzymiej pracy i niebagatelnych środków finansowych. Dla przykładu w latach

2014-2015 na remonty szlaków tylko w otoczeniu Tarnicy, Park przeznaczył kwotę blisko 1 mln zł. Progi przeciweozyjne, przepusty, kładki drewniane nie są dostosowane pod względem wytrzymałości do przeprowadzania masowych biegów. Dynamiczne bieganie po ścieżkach Parku większej liczby osób skróci trwałość tych urządzeń i narazi Park na ponoszenie poważnych kosztów. Dotychczas środki na remonty szlaków BdPN otrzymuje z funduszy celowych krajowych i europejskich zabiegając o nie w różnych konkursach. Środki uzyskiwane z biletów wstępu są zbyt małe. Dlatego Fundacja Bieg Rzeźnika opłatą za bilety nie jest w stanie zrekompensować zniszczeń, jakich dokonują biegacze. Fundacja, wkraczając w obszary chronione z biegami masowymi, szkodzi przyrodzie, a szkód wyrządzonych przyrodzie nie można zrekompensować środkami finansowymi.

Biorąc powyższe pod uwagę Minister Środowiska, w celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania na przyrodę, uznaje za zasadne:

- 1) ograniczenie liczby zawodników Biegu Rzeźnika na Raty (24 maja br.) do 100 osób;
- 2) ograniczenie liczby zawodników Biegu Rzeźnika (27 maja br.) do 500 osób;
- 3) ograniczenie trasy Biegu Rzeźnika (27 maja br.) do czerwonego szlaku na odcinku od Smereka przez Połoninę Wetlińską, Połoninę Caryńską do Ustrzyk Górnych;
- 4) niewyrażenie zgody na przeprowadzenie Biegu Rzeźnika Ultra (22 maja br.) na wnioskowanej trasie.

Należy także zauważyć, że wnioskodawca zlekceważył dobre zasady współpracy ustalając trasy biegów bez konsultacji z Parkiem oraz rozpoczynając nabór na imprezę w grudniu 2015 roku, a o stosowną zgodę dyrektora Bieszczadzkiego Parku Narodowego występując dopiero w marcu 2016 r., po interwencji Parku. Fundacja powinna najpierw uzyskać wszelkie wymagane zgody i pozwolenia dotyczące organizacji biegów, a dopiero później rozpocząć nabór uczestników, co pozwoliłoby dopasować liczbę zawodników oraz trasy biegów do wymogów wynikających z konieczności ochrony przyrody w parku narodowym. Wcześniejsze złożenie wniosku pozwoliłoby także na wcześniejsze zwołanie posiedzenia Rady Naukowej Parku i szybsze wydanie decyzji dyrektora Parku.

Odnosząc się do zawartych w odwołaniu argumentów Fundacji Bieg Rzeźnika, należy stwierdzić, że organizowana na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego Droga krzyżowa na Tarnicę ma inny charakter niż rywalizacja biegaczy i odbywa się w okresie stosunkowo niewielkiego ruchu turystycznego, co powoduje zdecydowanie mniejsze zagrożenie dla przyrody i osób odwiedzających Park.

Ograniczenie liczby uczestników biegu nie musi mieć wpływu na osiągnięcie „wymiernych korzyści z organizowanej imprezy” przez miejscową ludność. Należy zauważyć, że osoby, które zdecydują się na przyjazd w Bieszczady w tym czasie, mogą wypoczywać korzystając ze szlaków i ścieżek BdPN. Tym samym pozostaną w regionie, niekoniecznie rezygnując z wypoczynku w Bieszczadach. Park budując i utrzymując infrastrukturę turystyczną ze środków własnych lub zdobytych przez siebie, odciąża w tym zakresie lokalne samorządy. W interesie wszystkich jest więc dbałość o tę infrastrukturę, tak by służyła długo i pozwalała na bezpieczne korzystanie i podziwianie walorów przyrodniczych i krajobrazowych Bieszczadzkiego Parku Narodowego, który ściąga w to miejsce dziesiątki tysięcy ludzi rocznie, przyczyniając się do rozwoju regionu. Zniszczenie infrastruktury i dewastacja przyrody może spowodować ograniczenie liczby osób przyjeżdżających w Bieszczady i spadek dochodów miejscowej ludności.

Magurski Park Narodowy faktycznie pozwala na organizację biegów na swoim terenie, lecz wskazuje warunki (liczbę zawodników, przebieg tras) tak, by oddziaływanie imprezy na przyrodę parku było minimalne. Warto też podkreślić, że Magurski Park Narodowy odwiedza kilkakrotnie mniej turystów niż Bieszczadzki Park Narodowy, przez co mniejsze jest prawdopodobieństwo konfliktu interesów między biegaczami a zwykłymi turystami.

W związku z powyżej przedstawionym uzasadnieniem, w ocenie Ministra Środowiska nie jest możliwe w analizowanym przypadku spełnienie warunków określonych w art. 12 ust 1 ustawy o ochronie przyrody i nie jest możliwe pozytywne rozpatrzenie odwołania od decyzji Dyrektora Bieszczadzkiego Parku Narodowego.

Mając powyższe na uwadze, Minister Środowiska orzekł jak w sentencji.

ZAP. MINISTRA
PODSZEFKRETAZ STANU
Główny Konserwator Przyrody
Andrzej Szweda-Lewandowski

Pouczenie:

Decyzja niniejsza jest ostateczna w administracyjnym toku instancji. Na decyzję, zgodnie z art. 3 § 2 pkt 2 oraz art. 53 § 1 i art. 54 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2012 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r., poz. 270 z późn. zm.) służy stronie skarga wnoszona na piśmie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie za pośrednictwem Ministra Środowiska (ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa), w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji.

Otrzymują:

1. Pan Mirosław Bieniecki, Prezes Zarządu Fundacji Bieg Rzeźnika, ul. Kościuszki 11/1, 44-100 Gliwice
2. Pan Leopold Bekier, Dyrektor Bieszczadzkiego Parku Narodowego, Ustrzyki Górne 19, 38-713 Lutowiska

